

leč faktorov o streljanju na rudarje v Coloradu

Governor je prejel več odredil, da se strojne odstranijo od premogovnika. — Izredna državna policija se pa ni ozirala na governorjevo povelje.

Lafayette, Colo. — Mrliška grota skuša zvržiti krivdo za masaker rudarjev pri Columbi na rudarje, kajti ta porota je rekla, da je državna policija ušla rudarje, toda "uboj ni bil ločinski." Kaj takega je pričakoval vsak, ki pozna položaj. Stavkarji so razumeli dobro, da navede ne bo izravnila mrliške grota in da je naloga delavskemu odvjetniku preprečiti izrek, ki bi se glasil, da so za masaker odgovorni nekateri voditelji stavkarjev. Mrliška porota ni rekla, da so nemire povzročili stavkarji, kot je poročalo nuzna časopisje.

O državnem pravniku poročajo, da se še ni odločil glede krivde v bodočnosti. Ampak lahko se zgodi, da obtožbi stavkarje, ki obtožnica najbrž ne bo imela uspeha. Govorice se širijo, da se napravilo senačna odkritja, ki bodo jasno pokazala, kdo je odgovoren za streljanje. Sliho se fakti, kot je ta, da je governor že v soboto, preden je prišlo do masakra, ukazal, da se odstranijo strojne puške. Izredna državna policija se pa ni ozirala na to odredbo. Državni policaji so pred polnočjo natakili na svoje glave kovinske delce, jutraj je pa sledilo streljanje na stavkarje. Oba fakta kažejo na to, da se je streljalo na rudarje po dogovoru. Državni policaji sami izjavljajo, da so odšli štiri strele preko glav stavkarjev. Odgovorili so se pa pri streljanju, da so pri streljanju našli nitroglicerine. Stavkarji, ki so odhajali na piketiranje, so bili preiskani vsak dan, ako nimajo pri sebi orožja. To se je zgodilo tudi v ponedeljek. Zato je neumovno govorenje, da so stavkarji streljali na policaje. Kdo je streljal nanje, se še tudi dožene kasneje.

Vsa država občuti, da je napad na stavkarje zavil v misterij, katerega je treba razgledati, da bo jasno in razumljivo, kar je se nerazumljivo. Časniki so apelirali na simpatije ljudstva, če, da služijo v milici študentje z učilišč. V sredo zvečer so pa učilišni študentje stopili pred stavkarje, tako da so bili med milico in stavkarji. To se je zgodilo, ko se je obdržal shod v Lafayetteu in so študentje prišli do stavkarjev. Obiljubili so stavkarjem pomoč in če je treba pojdjo za stavkarje tudi v jutro.

Voditelji stavke so bili aretirani pred več kot tremi tedni. Odvetniki so za aretirane voditelje uvedli postopanje "habeas corpus." To je pomagalo. Zdej poročajo, da bodo izpuščeni iz zaporov pod poroštvom.

V državi se javno mnenje nagiblje na stran stavkarjev in ljudstvo zahteva, da naj podjetniki obdržavajo konferenco s stavkarji. Stavkarji so tudi governorju izročili petico za konferenco.

Napad na premijerja Baldwin.

London, 30. nov. — James Brooke, mlad mornar, ki pravi, da je že dve leti brez dela, je večer protestiral proti brezposelnosti s tem, da je zagnal kamen skozi šipo okna oficijelne rezidence premijerja Baldwin v Downing ulici. Bil je aretiran.

500 mrtvih v alžirski poplavi.

Pariz, 30. nov. — Najnovejša poročila iz Alžira v severni Afriki kaže, da je povodenj v okoliščini Orana vnela 500 človeških življenj in naredila sto milijonov frankov škode. Moderni dela dveh generacij so uničena.

Ameriška legija po- novno zahteva mili- tariziranje industrij

Nasprotna pa je mobiliziranju kapitala.

Washington, D. C. — Ameriška legija je bila že zopet v Bell hiši in priporočala, da predsednik Coolidge v svojo poslanico vključi mobiliziranje delavcev v vojnem času. Zastopniki legije so razložili, ko so jih zaslili kongresni odseki, da legija ne mara, da bi bil mobiliziran tudi kapital. Legija ne mara, da bi podjetniki, bankirji in trustovec bili ob vojnem času pod vojaško kontrolo. Njim gre le za delavce.

Zapovednik Spafford je razlagal, da mora vsa človeška delavna moč biti v vojnem času na razpolago, da se vpreže v vojaško ali pa industrijsko službo. Tisti, ki ne bodo delali, se morajo bojevati, in oni, ki se ne morejo bojevati, pa morajo vršiti delo, ki so ga sposobni opravljati.

Organizirano delavstvo in večina kongresa sta vedno nasprotovala temu načrtu. Kajti načrt bi odredel delavcem pravico do stavke, medtem ko imajo v vojnem času tovarnarji izredno visoke dobičke. To je tudi vzrok, da ta načrt ne more dobiti podpore. Med delničarje bi se delile masne dividende, trpljenje delavcev bi se pa povečalo.

Beda delavcev v Av- straliji narašča

To je posledica kapitalističnega sistema blagovne produkcije in distribucije.

Melbourne, Avstralija. — V Avstraliji je uveden kapitalistični sistem blagovne produkcije in distribucije kot drugje na svetu. Posledice tega gospodarskega sistema so logično take, kot drugje povsod na svetu. To potrdi statistično poročilo zvezne avstralske vlade. Vrednost tovarniških produktov v New South Walesu je v zadnjih letih ogromno narasla. Delavci, ki so producirali ta bogastva, so bili bolj izkoriščani.

Leta 1921 je mezda, ki je bila izplačana tovarniškim delavcem, dosegla 20 odstotkov in eno desetino odstotka vrednosti vseh tovarniških produktov. Mezda se je povišala do leta 1925. A kljub temu so pa tovarniški delavci prejeli manj v mezdi v tem letu od vrednosti produktov, kot v letu 1920.

Delavcem se je izplačalo le 19 odstotkov in 75 stotink odstotka od vrednosti tovarniških produktov.

Zakaj to? Ker se v kapitalistični družbi veliko hitreje draže življenjski troški, kot se povišuje mezda. Delavec prejme več denarja v podobni mezdi, a on izda tudi več denarja za življenjske potrebe. Ako njegova mezda ne krije vseh življenjskih potrebščin, ki so potrebne za dostojno človeško življenje, tedaj si mora delavec na tem prihranku, kar neobhodno potrebuje za svoje življenje.

Z drugimi besedami to pomeni, da se bogastvo vedno bolj osredotočuje v rokah bogatinov ali kapitalistov, delavci pa postajajo vedno bolj ubožni. To ne velja le za Avstralijo, ampak za ves svet.

VELIKA ŽELEZNIŠKA NE- ZGODA V DAYTONU.

Ena oseba ubita in 15 ranjenih.

Dayton, Ohio. — Na Big Four železnici sta udarila skupaj potniški in tovorni vlak. Udarce je bil tako silen, da je potniški vlak skočil raz tir. Obedni voz in en spalni voz in lokomotiva tovarnega vlaka so se preuknili. Ubit je bil en potnik, okoli petnajst oseb je pa zadobilo poškodb.

NOVO ZNIŽANJE PLAČ TEKSTIL- NIM DELAVCEM

Sedanje znižanje znaša 10 odstotkov. — Zdej prejemajo 20 odstotkov manj mezde kot leta 1924.

New York, N. Y. — Tovarnarji v novoangelskih državah so pričeli zniževati mezdo tekstilnih delavcev za deset odstotkov. To znižanje se širi tako hitro od tovarne do tovarne, kot ob močnem vetru ogenj v vasi, v kateri so strehe krite s slamo. V teku zadnjega tedna je bilo v tovarnah držav Maine in Massachusetts znižana mezda za deset odstotkov. Prislednih je več ko 6.000 delavcev.

Mezde v državi Maine so zdej v tekstilnih tovarnah tako nizke, kot v Severni Karolini, pravi Thomas McMahon, predsednik organizacije tekstilnih delavcev United Textile Workers. Delavci v teh tovarnah delajo 54 ur v tednu. To pomeni, da je njih delavni čas skoraj tako dolgotrajen, kot v južnih državah.

Podjetniki v novoangelskih državah zdej razpravljajo o splošnem znižanju mezde za tekstilne delavce. Znižanje mezde bi zadelo več ko sto tisoč delavcev. Dnevnik "New York Journal" je priobčil brzojavko iz Bostona, v kateri pravi, da se znižanje mezde ne da odvrniti. Zadnjikrat je bila mezda znižana posli leta 1924-25, kmalu potem, ko je bil Calvin Coolidge izvoljen za predsednika. Ako se sedaj zopet zniža mezda za deset odstotkov, tedaj bo mezda za dvajset odstotkov nižja, kot je bila leta 1924.

Pepperell Manufacturing kompanija, ki izdeluje rjuhe z neorganiziranimi delavci, vodi pri tem znižanju mezde. V tovarnah v Lowellu, Mass., je znižala mezdo že pred enim mesecem. Na to je pričela zniževati mezdo v drugih svojih tovarnah. Pred tremi leti je ta družba zlozila stavko tekstilnih delavcev v Biddefordu, Me.

Taj družbi so sledile druge z znižanjem mezde. Med temi družbami so Edwards Manufacturing kompanija v Augusti, Hill Manufacturing kompanija in druge. Tekstilni delavci imajo pred sabo zopet trde čase.

MOŽ "VSTAL" OD MRTVIH.

Njegova žena, ki je bila poročena z drugim, kaže razveljavljanje poroke.

New York, N. Y., 30. nov. — Izeta Loftus Ross, bivša igralca, je živela v Metropoliu, Ill., ko je njen mož Horace W. Wilson l. 1917 odšel na vojno v Francijo.

Nekaj mesecev pozneje je prejel od vlade telegram, da je njen mož bil ubit v vojni. Leta 1921 se je v New Yorku poročila z Bernardom Rossom. Stanovala sta v Baldwinu, L. I., dokler niso prijatelji povedali izleti, da se je Wilson srečno povrnil iz vojne in da je uposlen v Tennesseeju. Ko je slišala novico, se je podala v Memphis, Tenn., kjer se je sestala s prvim možem.

Izeta bo sedaj razveljavila drugo poroko in se bo ponovno poročila z njenim prvim možem.

Deloma reducirana vojaška služ- ba v Franciji.

Pariz, 30. nov. — Vojaški odsek zbornice je zaključil, da se zniža obvezna vojaška služba na eno leto vsem onim Francozom, ki so očetje treh ali več otrok.

Osem delavcev zasutih v Av- striji.

Gradec, 30. nov. — Zemeljski plaz blizu Gleichberga je večerj zasul 13 delavcev. Osem je mrtvih in pet ranjenih.

Newyorška železnica dobila sodnijsko pre- poved proti rudarjem

Prepovedano je piketiranje. — Pa tudi peti se ne sme tako glasno, da bi petje slišali stavkokaži.

Indiana, Pa. — Newyorška centralna železnica ni bila nikakor zadovoljna, da je sodnijskim potom ignala rudarje iz kompanijskih stanovanj in da je razpostavila okoli svojih premogovnikov pobojnike, da groze rudarjem, ampak je šla na sodišče in izpodbijala te sodnijske prepovedi. Okrajni sodnik J. N. Langham je dovolil sodnijsko prepoved Bituminous Coal korporaciji, ki je podružnica železniške družbe.

Prepoved prepoveduje razpostavljati stavkovne straže in peti stavkokašem. Stavkokaži so namreč tako "rahočutni", da njih živci ne prenesejo petja rudarjev. Stavkarji v Rossiterju so pol v zborih pesnice, ki so se glasile približno takole: "Oh, tujec, zakaj si prišel sem, vzeti nam živce in dom."

Te besede so pa tako učinkovale na stavkokaže, da jih niso mogli prenesti, pa so pustili stavkokaštvo in šli tje, odkoder so prišli.

Prepoved dalje prepoveduje, da se stavkarji ne smejo zbirati okoli madžarske presbiterijanske cerkve, kadar so stavkokaži v cerkvi. Prepovedani so tudi paketi, ki apelirajo na stavkokaže, da naj puste izdajalsko delo.

O governorju Fisherju je doganjano, da je bil podpredsednik in tajnik Bituminous Coal korporacije, preden je bil izvoljen za governorja države Pensilvanije.

Premogovniki v drža- vi Ohio opuščeni

Premogovniki se nahajajo v vzhodnem delu države. — Podpredsednik družbe ni navedel nobenih posebnih vzrokov.

Cleveland, Ohio. — Lorain Coal & Dock kompanija v Columbusu, O., je brzojavno odredila, da se v njenih štirih premogovnikih v vzhodnem delu države preneha delati. Ko so bile odredbe razposlane, je kompanija obdržala konferenco in podpredsednik Roy L. Willermuth ni hotel navesti vzrokov, zakaj so bili premogovniki zaprti, ampak je le dejal, da je odredba sama na sebi tako jasna, da ne potrebuje nobenega pojasnila.

Ti premogovniki so bili zaprti od dne 1. aprila, ko je potekla jacksonvilska mezdana pogodba, po kateri je bilo treba plačati \$7.50 dnevne mezde. Kompanija je ponudila rudarjem le šest dolarjev mezde na dan. Rudarska organizacija je ponudbo odklonila.

Kompanija ne bo odsej naprej skušala kopati premoga z neorganiziranimi rudarji. Kompanija je odredila, da se motorji in drugi stroji spravijo iz rudnika v skladišče. Vhodi v premogovnik se pa zabljuje s deskami, ker premogovniki ostanejo zaprti za nedoločen čas.

Madžarska policija seka po de- lavcih.

Budapešta, 30. nov. — Policijska konjenica je večerj napadla 600 delavcev, ki so se zbrali pred uredništvom socialističnega lista "Nepzavse" in demonstrirali za svobodo tiska. Policaji so z golimi sabljami mahali po delavcih.

Duhoven aretiran kot špijon v Ukrajini.

Kijev, 30. nov. — Teofil Skalski, poljski katoliški duhoven, je bil danes aretiran tukaj na obtožbo, da je špijon v službi Poljske.

Mirovni načrti sov- jetov v Ženevi

"Zavržite topove, porušite trdnjave in razpusite armade v enem letu!" predlaga Litvinov na razorožitveni konferenci. Sovjetski načrt določa popolno razoroženje v štirih letih. Ruski in nemški delegatje v sporazumu. Poljsko-litvinski konflikt stopil v ozadje.

Ženeva, 30. nov. — Maksim Litvinov, vodja sovjetske delegacije, ki je bil danes prvi govornik na konferenci pripravljene razorožitvene komisije, je predložil sledeči načrt razoroženja za vse države:

Splošno razoroževanje na suhem in morju se naj začne takoj s letom 1928. Vse države se zavežajo v pogodbi, da uničijo vse vojni material, reducirajo svoje armade na zgolj policijske čete, demobilizirajo srakoplove in aeroplane, uničijo vse topove in bojne ladje, porušijo vse trdnjave, odpravijo vojne urade in ministrstva, prenehajo z vojaškim vešanjem, denejo vse strupene pline in nevarne kemikalije pod mednarodno kontrolo, da se ne bodo rabili za drugo kot industrijske svrhe in prepovejo vsako militaristično propagando. Sprejeti se mora mednarodni zakon, ki razglasi vsak oborožen napad za zločin in se strogo kassuje.

Litvinov je dejal, da je Sovjetska Rusija pripravljena izvesti gornje točke v enem letu; ako kapitalistične države ne morejo tega storiti v enem letu, naj se čas razoroženja podaljša najmanj na štiri leta od 1. januarja 1928.

Dr. Loudon, nizozemski delegat, je otvoril konferenco in predsedoval prvi seji.

Berlin, 30. nov. — Iz Kovna preko Varšave poročajo, da je vojaška posadka v Vilkomiru, Litva, danes zjutraj revoltirala in organizirala sovjet. — Druga vest se glasi, da je litvinsko vojsko sodišče obsodilo na smrt socialističnega voditelja Plehka, ki se nahaja kot begun na Poljskem. Vlada je raspisala 1000 litov nagrade onemu, ki ga privede živega čez mejo.

Kovno, Litva, 30. nov. — Ruski sovjetski vojaški ataše Sudakov je danes posetil Litvinovskega vojnega ministra in ga ponovno zagotovil, da rdeča armada udari po Poljskih tisti dan, ko Poljski napadejo Litvo. Francoški vojaški ataše je bil tudi obveščen o tem. Litvinski diktator Smetona je poslal svojega premijerja Valdemarasa v Ženevo, da prepriča Ligo narodov o nevarnosti vojne in izpolnjuje zaščito pred Poljski.

Ženeva, 30. nov. — Pripravljena razorožitvena komisija, ki deluje pod avspicijami Lige narodov, je danes otvorila svojo konferenco v Ženevi. Zastopanih je 26 držav in med temi sta tudi Amerika in Sovjetska unija. Prihodnji ponedeljek se otvorijo seja sveta Lige narodov. Ker bo svet Lige obravnaval razna sporna vprašanja, med temi poljsko-litvinski konflikt, sta obe seji zelo značilni in moradata biti zgodovinskega pomena.

BITKA MED 60 POLICAJI IN DVEMA ZAMORCEMA.

Policija ne more pojasniti vzrokov za bitko.

Boston, Mass. — Šestdeset policajev je oblegalo hišo, v kateri sta bila dva zamorca, ena zamorka in neka belopoltna žena. Bitka s samokresi je trajala do jutra, dokler ni policija uskočila hišo s plinskimi bombami, ki povzročajo jokavost.

Eden zamorcev je bil hudo ranjen v tilniku. Z ranjenim zamorcem so odpeljali v bolnišnico tudi tri policaje, ki so padli v nezavest, ker se vdihavali pline, ki so jih povzročale bombe.

Policija ni mogla pojasniti, zakaj je pravzaprav pričela oblegati hišo.

Drhali linčala zamorca.

Jenkins, Ky. — Drhal, obstoječa je 5000 mož, je v torek navela na ječo in ugrabila zamorca Leonarda Woodsa, ki je bil obtožen umora rudniškega delavca. Zamorca so odveli na bližnji hrib in ga tam obesili na drevo in vsega preuknjali s krogli.

"Beloribica" nova delikatosa.

New York. — Nova ribja delikatosa je prišla v Ameriko iz Sovjetske Rusije. To je beluga ali bela ribica, katere ime na ameriških jedilnih listih bo "Beloribica."

Vesti iz Jugoslavije

PRIJATELJSTVO MED FRANCIJO IN JUGOSLAVIJO RADI — ITALIJE.

(Izvirni dopis "Prosveti".)

Ljubljana, 11. nov.

Svetovna vojna, čeprav je zahtevala toliko žrtv, ni do maha skoro nič izpremenila mednarodnega položaja v Evropi. Res je sicer, da je zrušila nekaj staro-konservativnih državnih oblik in dala življenje novim, nacionalnim državnim tvorbam, ali odnosi med evropskimi državami so še prav tako sovražni, zlasti med francosko Italijo, ki so bili pred izbruhom svetovne vojne v letu 1914.

Jugoslavija se je rodila na razvalinah starega avstro-ogrskega monarhizma in je vsled tega, ker je še mlada država — je neobojljeno, za katerim mora stati gotova svetovna sila, ki jo naj čisti in ki jo naj drži pokonci. Jugoslovanska država v tem mešano-kapitalističnem družbenem sistemu mora imeti oporo v kapitalistično razvitejši in močnejši državi, kajti drugače jo morajo pogoltniti imperialistični posamezniki evropskih držav, a predvsem fašistična Italija.

Vsemu svetu je znan v grobih črtah fašistični sistem, ki ga je uvedel v Italiji gospod Mussolini. Ta gospodarski red, ki je oblika nekakšnega korporativnega sindikalizma, kjer v državi odločuje samo fašistična stranka s svojimi gospodarskimi in delavsko-kmetijskimi korporacijami, je moral pustiti dalekosežne posledice v razvoju italijanskega ljudstva, ali obenem tudi povspesti ekspanzijo italijanskega imperializma, ki hoče spraviti v svoje področje svoje sosedne, zagospodaritve nad Jadrinom in si popolnoma osvoji zapadno jugoslovansko ozemlje.

Vsled te italijanske ekspanzije, ki se vedno bolj veča čim bolj se siri kriza v italijanski industriji, odnosno v italijanskem gospodarstvu sploh, ima Evropa vedno novo lego nove vojne nevarnosti, ki se zbira v fašistični Italiji. Teško je preživela Evropa povojno gospodarsko krizo, ki je nastala vsled štiriletne vojne, ali v njenem konsolidacijskem razvoju jo moti ne samo poostrevali razrednih nasprotij, temveč tudi gospodarski in politični sistemi fašistične Italije.

Takoj mora biti jasno, kako v težkem in nevarnem položaju pravzaprav mora biti mlada Jugoslavija, ako ima takega sosedja, kakor je Italija. Kjeti zavdati se je treba, da je tudi Jugoslavija mešanska in kapitalistična država, ki dasiravno elaba ima tudi svoje imperialistične težnje. Da se Jugoslavija čimprej zavaruje proti svojim sosedom, pa je sklenila pakt "prijateljstva" s Francijo.

Te dni komentirajo jugoslovanski listi in politični krogi važnost te prijateljske pogodbe med Francijo in Jugoslavijo. Vsi mešanski listi so mnenja, da "je ta pogodba pisana jugoslovanskemu narodu iz arca, zakaj že od nekdaj je gojil ves jugoslovanski narod tople simpatije za Francijo". Politični krogi pa tudi naglašajo, da ima prijateljska pogodba s Francijo še prav posebno veljavo, ker je sklenjena v pravem času, kajti kljub jugoslovanski miroljubnosti, kljub ogromni žrtvi, ki so jo storili Jugoslavlani v Rapallu in jo započeli z rimskim paktom, Italija ni dala Jugoslaviji niti minute miru. Kjer je bilo le moč, je spletakarila proti Jugoslaviji, kjer je bila le ena možnost je škodovala jugoslovanski državi in vsa italijanska politika je imela samo en cilj in samo en namen: ekovati okoli Jugoslavije železen obroč sovražnih držav. To pogodbo prijateljstva med Jugoslavijo in Francijo tudi zelo komentirajo evropski politiki, ki trde, da jo mora pozdraviti vsak prijatelj miru, kajti je menda namen te pogodbe, da se zagotovi mešanski mir, da se zagotovi evropski mir. Tudi v Franciji se izražajo v političnih krogih simpatije do Jugoslavije, kajti Francija in

francoski mešanski razred računata, da bosta imela v jugoslovanski državi močnega militarnističnega prijatelja.

Le Italija se šopiri in trdi, da pogodba ni upravičena, ker ni bilo za njo dovolj razlogov. In njej ob strani stoji Anglija, ki še vedno podpira politiko fašizma. Kapitalistično rivalstvo se poostreuje v Evropi vedno bolj, kar se vidi v šklepanju in sprejemanju mirovnih in "prijateljskih" pogodb. In v tem oziru noče zaostati niti Jugoslavija.

Francosko-jugoslovanska pogodba ima naslednje besedilo:

Člen 1. določa, da se obvezujeta obe državi, da ne podvzmeta nobenega napada ena proti drugi in da se tudi ne udeležita nobenega napada, ki ni prišel od kake tretje strani. Izjema bi bila le v interesu samoohranitve in če bi Zveza narodov sklenila kako akcijo.

Člen 2. določa, da se dogovorjeni državi obvezujeta, da bosta vse njune medsebojne konflikte uredili diplomatskim putem in v slučaju, da bi se to ne bi posrečilo, da se podvržeta razsodniškemu postopanju, glede katerega se bo sklenila posebna pogodba.

Člen 3. določa, da morata Francija in Jugoslavija obvezati, da bosta sklepe Zveze narodov skupno pregledali. Tu pridejo posebno v poštev oni sklepi Zveze narodov ali Sveta zveze zveze narodov, ki bi mogli ogroziti varnost ene od obeh držav.

Člen 4. določa: Ako bosta Francija ali Jugoslavija kljub njuni miroljubni tendenci in ne da bi koga provocirale napadeni, potem bosta vladli obeh držav takoj stopili v zvezo, da prevzmeta skupno akcijo v varstvo svojih interesov in stanja, kakoršno je bilo ustvarjeno z mirovnimi pogodbami, pri čemer bosta obe državi vedno upoštevali obveznosti, ki jih jima nalaga pakt o Zvezi narodov.

Člen 5. določa, da sta obe državi obvezani skupno pobijati vsak poskus izpremembe sedanjega političnega stanja. Obe vladli, francoska in jugoslovanska bosta skušali sporazumeti se za akcijo, ki bi bila v tem slučaju potrebna.

Člen 6. določa, da se obe dogovorjeni državi izjavita, da se ne more tolažiti nobena določba zvezne pogodbe tako, kakor da bi bilo v njej kakor nasprotje do drugih, evropsko politiko za devajočih pogodb, ki sta jih sklenila Jugoslavija ali Francija z drugimi državami. Obe vladli se nadalje tudi obvezujeta, da bosta o vseh vprašanih evropske politike izmenjale svoje misli, da tako podpirati svoje miroljubne cilje. Sporočili si bosta vse dogovore, ki bi jih sklenile z drugimi državami.

Člen 7. ugotavlja, da ta pogodba ne nasprotuje v nobenem oziru obveznostim, ki jih imata obe državi, kot članice Zveze narodov. Pogodba bo registrirana pri Zvezi narodov. V veljavo vstopi po ratifikaciji in velja za dobo desetih let. Koncem devetega leta pa more biti po medsebojnem sporazumu podaljšana.

Pakt prijateljstva med Francijo in Jugoslavijo torej ni brez pomena. Francoski kapitalističen razred je že vedel, zakaj je naredil prijateljsko zvezo z Jugoslavijo. Tudi mešansko časopisje v Jugoslaviji, kot v Franciji se dobro zaveda, kaj da pise in komu koristi s tem, da podčrtava neke simpatije jugoslovanskega naroda do francoskega, ki obstojajo menda že od pamтивеke. Sicer je potrebno zagotavljanje evropskega miru, ali ne s takimi pogodbami, ki so naperjeni proti gotovim državam. Mir je mogoče doseči na popolnoma drug način: Mir je mogoče samo v brezrazredni socialistični družbi. Jugoslavija se je pokazala s to pogodbo, da je vredna zaupanja francoske velesile, ki hoče dobiti pot na vzhod. Francoski in jugoslovanski kapitalist pa bosta od te prijateljske pogodbe gotovo imela uspehe, kajti glavno je, da jih ima le gornja plast družbe, dočim

delovni razred lahko čaka na drobtinice in bajonete mešanske družbe. In v tem znamenju je tudi bila podpisana zvezna pogodba med Francijo in jugoslovansko državo.

Francosko-jugoslovanski pakt.

Dunaj, 10. nov. 1927.

Vsi dunajski časopisi komentirajo kot pomemben dogodek dejstvo, da se podpisne francosko-jugoslovanska zvezna pogodba. "Arbeiterzeitung", glavno glasilo delavstva Avstrije, povdarja, da je ta pogodba garancija miru, ker je s njo ustvarjen protitež Mussolinijevi nameri obkrožiti Jugoslavijo in jo imeti v šahu in strahu. Povdarja pa se povsod potreba, da sedaj Jugoslavija gre proti vzhodu in da se sporazume s sovjetsko Rusijo, s čimer bi bilo ravnotežje ustvarjeno. Skoda, da ima delavsko ljudstvo v Jugoslaviji tako malo vpliva na smeri zunanje jugosl. politike.

Deseturni delavci za trgovske pomočnike.

Ljubljanski trgovci in trgovci iz periferije in okolice se zbirajo, kako naj določijo stališče slovenskih trgovcev glede vprašanja delovnega časa in odpiranja in zapiranja trgovin. Veliki župan ljubljanske oblasti, dr. Vodopivec je namreč poslal Gremiju trgovcev (Gramij — strokovna organizacija trgovcev) poziv, da naj poda svoje mnenje, ob kateri uri da bi bilo najbolj primerno odpirati, oziroma zapirati trgovine z ozirom na konzumente in upoštevajoč osem urni delovnik.

V Jugoslaviji je sicer sprejet zakon o osemurnem delavniku, ali se ga ne izvaja, ker so delavske organizacije preslabe, in ker je odpor delavskih strank prešibak, da bi se mogli delavci in uradniki uspešno postaviti proti robu kapitalističnim podjetnikom.

Trgovci dobro vedo, kakšna je socialna zakonodaja v Jugoslaviji, ali za to tudi vedo, da bo njihovim zahtevam čim prej ustrezno, zlasti pa onim zahtevam, ki so naperjene proti delovnemu ljudstvu. In prav nič čudnega ni, ako zahtevajo "socialno in krščansko" čuteči ljudje deset urni delavnik, ne da povišajo plače trgovskim nastavljenjem in nameščencem.

Trgovci sedaj zahtevajo, da so trgovine odprte od sedme ure zjutraj pa do sedme ure zvečer z "zakonitim opoldanskim počitkom". Boj med trgovci in trgovskimi uslužbenci se je sedaj pogostil. Ali zelo verjetno je, da trgovski pomočniki ne bodo dosegli onih uspehov, ki jih pridakujejo, kajti za trgovci stoji složno klerikalci, demokrati in pa vlada. A za trgovskimi pomočniki ona nezrela politična javnost, ki še vedno ne zna ločiti hlapca od gospodarja in pa one številčno jako slabe delavske razredne organizacije, ki pa ne odločujejo, ker nimajo moči. Boj med podjetniki in uslužbenci pa bo vsled tega gotovo bogata izkušnja; ki jo bo dobil delavski razred v domovini. Sicer je "Savez privatnih nameščencev" zelo agilen, vendar se bo dokazalo, da mora za dobro strokovno organizacijo stati krepka politična organizacija in njeni politični upliv...

Porotne obravnave. Marija Benedik, delavka na Stadi pri Škofji Loki, je bila 15. novembra pred poroto v Ljubljani obsojena na štiri leta težke ječe, ker je minulega 27. septembra ubila svojega moža, Franceta Benedika, s sekuro. Peter Sparovec iz Dolenje vasi pri Kranju je bil obsojen na pet let težke ječe radi mnogih vlomov in tatvin. — Viljem Grah, star 21 let, iz Gornjih Slavečev pri Gor. Lendavi v Prekmurju, je bil 14. novembra obsojen na 12 let težke ječe radi poskušane roparskega umora stare branjke Jerice Ažmanove v njeni bajti na Trnovskem nasipu dne 12. junija t. l. Branjavko je le težko ranil, a denar ji je vzel.

Šest letalcev ubitih.

Uniontown, Pa. — V zadnjih treh dneh sta padli dve vojaški letali v pennsylvanski hribi in štiri letalci so se ubili. — V Dallasu, Texas, sta se ubila dva vojaška letalca.

Pomemben kongres avstrijske soc. demokracije

(Izvirno Prosveti.)

(Konec)

Iz tega spoznanja izvirajo dve zahtevi: masa treba drugače vzgajati in pričeti je treba drugo politiko.

Glede naobrazbe treba reči: Po svoji ideji moramo biti revolucionarni, toda takoj treba dostaviti, da je v Avstriji revolucija nemogoča. In povdariti treba, da so nasilja le neizogibna zla revolucije, ne pa njen namen ali cilj. Revolucionarno dejanje, nadomestitev privatne lastnine a skupno lastnino, odprava zemljiške rente in javne gradnje stanovanj ter skupno kulturno delo.

Ravnatoko treba omejiti pojem razrednega dela, ki ni identičen z uličnimi demonstracijami in boji. Naša propaganda je v zadnjem času čisto pozabila, da leži razredni boj v gospodarstvu samem, ne pa na cesti, kjer se odigrava le njegova zunanja oblika. Razredni boj ima svoje meje, ker drugače je za delavstvo nevarno. Razredni boj ne sme razvijati delavske aristokracije in ne gre da bo privilegij, če je kdo uslužben v socialističnih podjetjih, kjer so nadpovprečne plače.

Glede nove politike: Treba uveljaviti čisto nova naziranja v državi. Do l. 1890 in še do l. 1918 se je splošno smatralo, da je država samo izvrševalni odbor posejudočih razredov. Ali to ni res. Če naša opozicija je dovolj močna, da vlada ne more izvesti vsega kar bi hotela.

Včasih je država v resnici bila izvrševalni odbor posejudočih. Toda danes ni več tako! Imamo celo vrsto državnih funkcij, ki v resnici slušajo proletariatu, tako šolska uprava, socialne ustanove itd. Pa se mi bo ugovarjalo, češ kaj je s policijo? Tu smo mi sami storili velikanske napake. Ko smo imeli l. 1918 in 1919 moč, nismo namenoma izročili policije drugim, ker da je bila policija instrument kapitalizma. Zvali smo se odgovornosti, da bi morali nastopati

proti proletarskim prestopnikom zakona in zadovoljili se z občinsko policijo. Danes vemo, da bi storili tisočkrat boljše, če bi obdržali policijo.

Kaj je država?

Noben pojem, temveč v bistvu pokrajinsko telo, ki sestoji iz delov: Zveze (osrednje vlade s parlamentom, op. ur.), dežele (deželni zbori, oblastne skupščine, op. ur.) in občin. Državna oblast je razdeljena na tri dele in bogatejše dežele (Dunaj) in bogatejše občine so v naših rokah. Tu ne pomagajo splošni Markovi citati, temveč avstro-maršizem je ravnno v tem, da se docela zavedamo.

Zavedati pa se tudi treba, da nismo pridobili malomeščanov in nameščencev a svojo ideologijo, temveč a praktičnim delom dunajske občine. Ko so ljudje videli, da znajo "rdečkarji" delati, so dobili do njih zaupanje. Zato je absolutno napačna vzgoja delavca, če se mu govori le o zunanjih revolucionarnih frazah, mesto da bi ga opozarjali na pozitivno revolucionarno dejanje uprave.

Iz vsega tega sledi, da imamo še vedno posej z zastarelim socializmom in desetletno ruske revolucije bo to smotno mnenje zopet potrdilo. Toda a čudeži ni mogoče ustanoviti socializma in sovjeti morajo danes najprej ustaviti kapitalizem, da bo socializem sploh mogoč.

Najvažnejša socialna jedinica je država, ker samo ona daje zakone, ki upravljajo in deli pravico. Vse to hočemo mi sami izvrševati in zato hočemo osvojiti državno moč. Napačen pa je klic, da moramo takoj dobiti v roke vso državno moč ali pa nič. Zato je napačno, če se govori, da je koalicijska za nas nesreča.

Trdim, da koalicijska med krščanskimi socialisti in velenenci ni večna. Ni naša naloga, da so zaradi nas stalno koalirani. Soc. demokratična stranka mora imeti svobodne roke in popolno svobodo, da se veže z drugimi strankami, če je to potrebno. Ni res, da je koalicijska vedno nemogoča. Ko smo bili v koalicijski s krščanskimi socialisti, smo mi ostali neokrnjeni, naši nasprotniki pa so se pogrezli v bančne

polome. Ni nečastno, če skuša manjšina izbiti iz koalicijske svoj razred kar le more. Toda koalicijsko je treba napraviti in se zavedati, da je vsaka koalicijska le prehodnega pomena.

Tudi ni res, da koalicijske ne sme skleniti slabejši z močnejšim. Mi smo bili l. 1918 in 1919 močnejši, krščanski socialisti pa slabejši. In vendar so izšli kršč. socialisti iz koalicijske okrepjeni. Zakaj? Prepričali so, da bi soc. demokrati v polnem obsegu izrabili svojo moč in dobro je to bilo celo za nas, ker bi drugače zašli v skrajnosti ko Horthy. Enako funkcijo pa bi morali ko krščanski socialisti izvesti delavci, če bi nastala nevarnost za vladanje fašizma.

Kaj je torej moja naloga? Mi moramo mešanski družbi, ne sedanjim vladni koaliciji ponuditi mir in razoroževanje in prepričati smemo biti, da so danes štiri petine vsega avstrijskega prebivalstva za takojšnjo razorožitev. Ni treba delavcem prosjati, da so soudeleženi na vladi, ker je to njih pravica.

V zavesti svoje moči ponujamo mir, da se prične dobro gospodarstvo in da zmaga na vsaj črti demokracija in sicer brez prelivanja krvi.

Debatna je bila obširna, govorilo je 32 govornikov. Sprejela se je resolucija, ki je zarisala srednjo pot in ki jo pošljem v prihodnjem dopisu.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Fr. G. Irwin, Pa. — Kakšnih pojasnil se tiče?

Fr. Pr. Auburn, Ill. — Socialiste ravno tako sovražijo in zapirajo kot komuniste. Komunisti so na A. Kristana bolj jezni kot je on na nje. — I. M.

PREDAL ZA INFORMACIJE.

(Odgovori na vprašanja.)

Cleveland, Ohio. — A. P. — Ako je rojakinja prišla v Združene države nezakonitim putem, se na stvari nič ne izpremeni a kom in kje se poroči. Lahko se pa poroči z vsakim državljanom ali ne-državljanom. Postava ne preprečuje zakona.

PALM BO APELIRAL NA VIŠJE SODIŠČE.

Obojeen je bil v doamrtno ječo, ker so pri njem našli pajnt žganja.

Lansing, Mich., 30. nov. — Liberalne organizacije bodo pomagale Palmu, ki je bil obojeen v doamrtno ječo, ker je pripisoval lastništvo panja žganja, da vložil apel za pomilostitev kazni na Zvezno apelno sodišče v Cincinnati. Louis Cuvillier, new-yorski odvjetnik in predsednik Narodne ameriške ustavne lige, je naznanil ta sklep, ki je sledil konferenci a Harryjem Hitlem, bivšim prosekutorjem v Lansingu in glavnim zagovornikom Palmerja.

Cuvillier je dejal, da se bo pri apelu skliceval na zvezno konstitucijo, da ovrae novi michiganski zakon in kriminalno prebivalstvo za takojšnjo razorožitev. Ni treba delavcem prosjati, da so soudeleženi na vladi, ker je to njih pravica.

V zavesti svoje moči ponujamo mir, da se prične dobro gospodarstvo in da zmaga na vsaj črti demokracija in sicer brez prelivanja krvi.

MLADI GANGEŽI PRETEPLI POLICIJA Z NIEGOVIM REVOLVERJEM.

Chicago. — Trije mladi gangeži so v sredo ajutraj napadli policaja Paul Fallona, ga podrli na tla a njegovim revolverjem, da je obledel v nesvesti. Fallon je rešila policijska četa, ki je prišla na lice mesta na Warren in Western ulici.

Fallon je aretirat Edward Busha, katerega je spenal kot zločinskega karakterja, in ga vodil proti policijski postaji. Opasli pa ni, da sta se mu na hrbtom blizala dva druga mlada fantalini, ki sta ga, ko sta mu prišla na hrbet, vdarila na glavo. Nato so mu odvzeli revolver in ga pretepli s njim. Gangeži so bili pozneje prijeti in odvedeni v zapor.

Camel
Cigareta, ki si je potom dobrote pridobila prvo mesto.

Največje odobrenja, ki ga je dobila kaka cigareta, je dejstvo, da vladne statistike dokazujejo, da se Camels pokadi več kot kdaj prej. Odobrenje številnih, ne nekaterih.

Če bi bila vsa cigareta tako dobra kot ta Camel bi ne šteli nikdar a posušili, združili, da bi bila cigareta dobra za grlo. Ni ne more nadomestiti tabakov tobaka.

ITALIJSKE HARMONIKE
Indolajemo in importiramo vsake vrste

ITALIANSKE HARMONIKE

reklamiraju da su, ki so najboljše na svetu. Jam-
 skost dosti jas. Niso same najmljše. Pod-
 no, harmonike (mimo) našim kipeem. Filite
 so krasnejše, bolj.

DATA BERNHILL & CO.,
1214 Ohio Street, Apt. 26, Chicago, Ill.

Dve darili
za nove naročnike

Kdor se potrudi v sedanji kampanji in dobi čemur polletnih ali štiri celoletne naročnine za darila "Prosveto" in pošlje celo vajo upravištvu, dobi krasno samonapišno pisalno pero

in
avtomatični svinčnik
s lepim sletim rnakom S. N. P. J.

NAPOČITE SI KNJIGO
"AMERIKSI SLOVENC!

PO CUNARD PROGI

evetu. S dalje do Jugoslavije. Parniki od
sreda. Fotajte na enem izmed naslednjih

TANIA MAURETANIA

hrana, silfedna postrelba. — Vgra-
šale in naše ilustrirane knjige
— stonji. Za naslednja posajala
se obrniti na zastopnika Cunard
proge ali napisite na:

343 N. Michigan Boul.
CHICAGO, ILL.

PANJA!

rožnikov dnevnika "Prosvete"
ali do 31. dec. 1927. To smo storili
il.

na naročnika dobite knjigo "Jimmy
ega novega celoletnega naročnika
ika Slovnica," tako primerna knji
čne, vredna \$2.00 ali kako druga
lice." Za dve novi celoletni naro
sne knjige "Ameriški Slovenci,
stavevga in podučnega, ne samo o
stavveč tudi o razvoju našega na
dovinsko-vajnih dogodkih. Vred

pol leta \$3.00; za Chicago. in Cicerone \$7.75. Za Evropo: za eno leto \$9.00, P. J. za leto \$4.50, pol leta \$2.40. Priloge ta kupon.

_____, Chicago, Illinois.

_____, za katero pošljite Prosvedo: \$_____

ATICA S. N. P. J.

izdane knjige:

svetovna krasna knjiga, obsega
predna svoje cone, stane \$5.00
ja—selo počne in lahko raz-
anglektina, z dodatkom raznih
ne samo.....\$2.00
ti naravne zakone in splošni
amoretne črpati mnogo naukov
bro.....\$1.50
sveta—animirana povest iz živ-
canov, in doživljaji rojaka, iz-
tami.....\$1.50
ta prava ilustracija doleže! skri-
skih 4-letov v Ameriki \$1.75

ovest, ki jo je opisal sloviti
Sinclair, poslovenji pa Ivan
\$1.00

S. N. P. J. 328 strani mehko
50c

dejavnih s prologom in ep-
icno samo
50c

vani potrditveni podatki o
jiva na člane—stane samo .30c

na:

MATHEA S. N. P. J.
S. Ave., Chicago, Ill.

15